

การพัฒนา รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี ของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

The Development of Professional Learning Community Model for Develop Students' Good Person Characteristics of Wadthupman School under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 2

ดร.เสาวลักษณ์ บุญจันทร์¹

Dr.Saowaluk Boonjun¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน 2) สร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน และ 4) ประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน โดยวิธีวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การทำงานร่วมกันของทีม การสะท้อนผลและการประเมิน เงื่อนไขการสนับสนุน
2. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) การวัดและประเมินผล 5) ผลลัพธ์ 6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3. ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน โรงเรียนวัดทัพหมั่น พบว่า 1) ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นคนดีตามอัตลักษณ์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น
4. ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน โรงเรียนวัดทัพหมั่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณลักษณะความเป็นคนดี

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทัพหมั่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

¹Position of Director of Wadthupman School under Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 2

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ดร.เสาวลักษณ์ บุญจันทร์, bjsaowaluk@gmail.com

รับเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565 แก้ไข 20 กรกฎาคม 2565 ตอรับ 23 กรกฎาคม 2565

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the components of the professional learning community for develop students' good person characteristics 2) to create the professional learning community model for students' good person characteristics 3) study of the implementation of the professional learning community model to develop the student's good character characteristics, and 4) evaluate of the professional learning community model for develop the student's good character attributes. The research methodology consisted of 4 steps were as follows:

1) the study of the components of the professional learning community for develop students' good person characteristics 2) the create of the professional learning community model for develop students' good person characteristics 3) the study of the implementation of the professional learning community model for develop student's good character characteristics, and 4) the evaluate of the professional learning community model for develop student's good character characteristics.

The research findings were as followed:

1. The components of the professional learning community for develop students' good person characteristics consisted of 7 factors: shared vision, shared leadership, caring community, professional learning and development, collaborative teamwork, reflective dialogue and assessment supportive conditions.

2. The professional learning community model for develop students' good person characteristics consisted of 6 factors: 1) principles 2) objectives 3) components of the professional learning community 4) measurement and evaluation 5) outcomes 6) critical success factors.

3. The implement results of the professional learning community for develop students' good person characteristics of Wadthupman school found that 1) the results of the assessment of the students' good person characteristics according to the student's identity were the high level 2) The results of the assessment of desirable characteristics of students according to the curriculum of educational institutions increased all levels.

4. The results of the evaluate of the professional learning community for develop students' good person characteristics of Wadthupman school overall, at the highest level when considering each aspect, it was found that all aspects were at the highest level.

Keywords: Professional Learning Community, Good Person Characteristics

กุ่มิหลััง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคนกล่าวคือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณลักษณะทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้อง กับทบบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรมรู้จัก สามัคคีและร่วมมือ ผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้าม

กับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำ ภายในประเทศลดลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า ๑) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และ คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 5) และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ว่าการจัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพและเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนจะต้องมีการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3)

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสังคมและสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มี คุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าสังคมคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาว่ามีส่วนช่วยพัฒนาคนในสังคมให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณค่าทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุน ของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความสามารถ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข ภายใต้วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในสังคม” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 51) โรงเรียนมีภาระหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งหวังพัฒนาคุณภาพประชากร ทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 30 ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 17)

โรงเรียนวัดทัพพหมัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ซึ่ง แต่ผลการ ประเมินคุณภาพนอกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าจุดที่ควรพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน คือ (1) ผู้เรียนมีพัฒนาการค่อนข้างน้อยในด้าน สังคมตามวัยในเรื่องการแสดงความรู้สึกเคารพ การไหว้ และการขอโทษเมื่อกระทำผิด เป็นต้น (2) ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา กระบวนการคิด และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น และมีส่วนร่วมการวางแผนการเรียนรู้ ร่วมกับครู (โรงเรียนวัดทัพพหมัน, 2562, หน้า 5) และผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2562 พบว่า มีจุดควรพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน คือ (1) ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมนักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่าง หลากหลาย (2) ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน (3) ควรมีระบบการติดตามและแก้ปัญหานักเรียนด้านพฤติกรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (4) ควรพัฒนาครูเรื่องการ พัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดของนักเรียน การทำโครงการบูรณาการเชิงคุณธรรม ผูกการเรียนรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง นำเสนองานและพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นตามหลักสูตร (โรงเรียนวัดทัพพหมัน, 2562,

หน้า 64 – 65) การศึกษา 2561 – 2562 ต่ำกว่าค่าเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดค่าเป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 85 (โรงเรียนวัดทัพหมื่น, 2562, หน้า 24 – 25)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาดังกล่าว ที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม จากการดำเนินงานของโรงเรียนวัดทัพหมื่นที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนขาดความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการ การศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งมีผลงานวิจัยยืนยันตรงกันว่าแนวคิดดังกล่าว การประยุกต์ใช้ แนวคิดดังกล่าวในการพัฒนาโรงเรียนจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวทางการดำเนินการที่ช่วยให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนทุกระดับ ครูผู้สอนรวมทั้งบุคลากรในโรงเรียน จะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น มากกว่าให้ความสำคัญกับการสอนภายใต้เป้าหมายเดียวกัน โดยอาศัยการพึ่งพาซึ่งกัน จากเหตุผลดังกล่าว ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของครูที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันสนับสนุนซึ่งกันและกันมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกันผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่นอันเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีลักษณะเป็นอย่างไร
3. ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เป็นอย่างไร
4. ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
4. เพื่อประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี ของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ตัวแปรตาม

ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

- คุณลักษณะความเป็นคนดีตามอัตลักษณ์ของนักเรียน
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดทัพหมั่น จำนวน 28 คน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดทัพหมั่น จำนวน 451 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 479 คน ได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 (2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 (3) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นคนดีตามอัตลักษณ์ของนักเรียน โรงเรียนวัดทัพหมั่น (4) แบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น (5) แบบประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การทำงานร่วมกันของทีม การสะท้อนผลและการประเมิน เงื่อนไขการสนับสนุน
2. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การทำงานร่วมกันของทีม การสะท้อนผล และการประเมิน เงื่อนไขการสนับสนุน (4) การวัดและประเมินผล (5) ผลลัพธ์ (6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3. ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น พบว่า (1) ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นคนดีตามอัตลักษณ์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก (2) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น
4. ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การทำงานร่วมกันของทีม การสะท้อนผลและการประเมิน เงื่อนไขการสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่ารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย มีองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ องค์ประกอบที่ 3 วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม องค์ประกอบที่ 4 ระบบเปิดแบบฝึกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 5 ระบบทีมเรียนรู้สู่ผู้ดูแลและจิตวิญญาณความเป็นครู องค์ประกอบที่ 6 ระบบสนับสนุนพื้นที่เรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานบนบริบทการทำงานจริงและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Senge (1990, p. 33) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ ดังนี้ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม

และเป้าหมายร่วมกัน มีภาวะผู้นำที่คำนึงถึงการพัฒนที่ยั่งยืน มีการทำงานประสานความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนมีการนำความรู้สู่การปฏิบัติ มีการแสวงหาความรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีที่สุดมีการประเมินผล

2. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วม ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การทำงานร่วมกันของทีม การสะท้อนผลและการประเมิน เงื่อนไขการสนับสนุน (4) การวัดและประเมินผล (5) ผลลัพธ์ (6) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ สอดคล้องกับ บุญเลี้ยง ทูมทอง (2559, บทคัดย่อ) และ ทิศนา แคมมณี (2556, หน้า 4) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบโดยทั่วไปมีองค์ประกอบรวมที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ หลักการของรูปแบบ จุดประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการ การวัดและประเมินผล ซึ่งหลักการของรูปแบบเป็นการกล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จุดประสงค์ของรูปแบบเป็นการระบุความคาดหวัง หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบกระบวนการเป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอน วิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบ การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผลตามจุดประสงค์ของรูปแบบที่สร้างขึ้น และสอดคล้องกับ ประภาภรณ์ คาโสภาส (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนบน มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบและขั้นตอนการดำเนินงานตามองค์ประกอบ การเรียนรู้สู่การปฏิบัติและกิจกรรม ผลลัพธ์ของรูปแบบ และเงื่อนไขของรูปแบบ และฐานันท์ อุดมศรี (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อ เสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการและความสำคัญ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ แผนภาพของรูปแบบและการนำไปใช้ ปัจจัยความสำเร็จ และประโยชน์ที่ได้รับ

3. ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น พบว่า (1) ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นคนดีตามอัตลักษณ์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก (2) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560, บทคัดย่อ) ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2561, บทคัดย่อ) ที่ว่า การที่สมาชิกทุกคนใน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียน และช่วยกันวางแผนงาน นำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน และสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปประยุกต์ใช้ในงานของตนเองได้

4. ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกวิสรา ชื่นอุรา (2560, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมการคิดโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นฐานสำหรับโรงเรียน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้จริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาภรณ์ คาโสภาส (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า ผลการประเมินรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทน์ภัส ชัยสงคราม (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานพบว่า การตรวจสอบรูปแบบการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควบคู่กับคู่มือการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ให้เกิดความเข้าใจร่วมกันก่อน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำสู่การปฏิบัติ และเป็นรูปที่สามารถนำไปเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโรงเรียนวัดทัพหมั่นในภาพรวม หากมีการวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในมิติย่อยด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริก หวานกราฟฟิค จำกัด
- กวิสรา ชื่นอุรา. (2560). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมการคิดโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นฐานสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ชูชาติ พวงสมจิตร์. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 10(1), 34 – 41.
- สุภาณัฐ อุดมศรี. (2558). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. *วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทน์ภัท ชัยสงครอม. (2561). *การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2559). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ทริปเพิล เอ็ดดูเคชั่น.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู: กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. นนทบุรี: M & N Design.
- ประภาภรณ์ คำโสภาส. (2560). *รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนบน*. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โรงเรียนวัดทัพหมั่น. (2562). *ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนวัดทัพหมั่นปีการศึกษา 2562*. อุทัยธานี: โรงเรียนวัดทัพหมั่น.

- _____. (2562). ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดทัพหมั่น. อุทัยธานี: โรงเรียนวัดทัพหมั่น.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 12(2), 123 – 134.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. Doubleday, New York, NY: MCB UP Ltd.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร